

Kirkelig
Dialogsenter
Trondheim

ÅRSRAPPORT KIRKELIG DIALOGSENTER 2022

Innledning

Jeg har møtt flere fordommer for min kristne tro på Østlandet enn for min homofile legning på Sørlandet¹. Det sa tidligere pastor, nå barneskolelærer, Simon Stisen i et avisintervju for en tid tilbake. Folk har kalt ham homofob, bare fordi han er en del av et kristent miljø og uten å vite at han selv er homofil.

Fordommer mot tro er et utbredt fenomen, og det er langt mer alvorlig enn mange er klar over. En fersk rapport fra IMDi avdekker at hver tredje muslim her i landet har skjult sin religiøse identitet for å unngå negative holdninger². En av tre muslimer velger altså å dysse ned troen i håp om å få et enklere liv. Bildet bekreftes av tall fra HL-senteret: 43 % har hatt en følelse av ikke å høre til i det norske samfunnet ofte eller noen ganger i løpet av de siste 12 månedene. Ikke så underlig når vi vet at 33% av befolkningen støtter påstanden om at muslimer ikke passer inn i et moderne vestlig samfunn³.

Økt pluralisme og økt polarisering er to av trendene som trekkes fram som kjennetegn på vår tid. Religion knyttes i større grad enn før opp mot politikk⁴. I Europa er demokratiene under press. Det er ikke nytt, men det er tydeligere enn før, og vi ser en sterkere polarisering mellom religioner. Hos oss registrerer vi at ytringsfriheten utfordres og at rommet for uenighet innskrenkes. Men Norge har heldigvis to verdifulle faktorer som demper polariseringen. Vi har en raus velferdsstat som letter inkludering, og vi har etablerte kanaler for dialog mellom religiøse ledere.

Kirkelig Dialogsenter jobber i skjæringspunktet mellom tro og samfunn. Vi er et verksted for refleksjon og handling. En av oppgavene våre er å anerkjenne troens plass og betydning. Vi skal bygge broer. Utfordre fordommer. Forsvare uenighetsfellesskapet. Hindre polarisering og styrke medborgerskapet. Vi er en del av demokratiets totalforsvar.

Kirkelig Dialogsenter ser tilbake på et godt år med høy aktivitet. Vi har skapt møteplasser for unge, styrket samarbeidet med skolene, etablert arbeid utenfor Trondheim og tatt initiativ for å nå lengre ut. Vi er stadig på leting arbeidsformer som svarer på utfordringene vi møter. Denne rapporten utdyper dette.

Trondheim, april 2023
Dag Aakre, daglig leder

¹ Vårt Land, i serien Min tro 6.5.2022

² Diskrimineringserfaringer blant muslimer i Norge, utarbeidet av Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter og Likestillingssenteret KUN, på oppdrag av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), mars 2023

³ Holdninger til jøder og muslimer i Norge 2022, rapport fra HL-senteret, desember 2022

⁴ Jan-Olav Henriksen og Pål Repstad: God After the Church Lost Control, Taylor and Francis Ltd, 2022

Opprettelsen av Kirkelig Dialogsenter Trondheim

Kirkelig Dialogsenter Trondheim er en ideell forening etter modell fra sentrene i Oslo, Bergen, Stavanger og Drammen. Bak initiativet står Nidaros bispedømmeråd, Kirkelig fellesråd i Trondheim og Stiftelsen Areopagos. Senteret er et uttrykk for at kirken, både lokalt og nasjonalt, er bevisst sitt ansvar som majoritetssamfunn på tros- og livssynsområdet. Etableringen skjedde i tett dialog med Trondheim kommune. Kommunen er vår viktigste samarbeidspartner og støtter driften med årlige tilskudd.

Formål og verdier

Kirkelig Dialogsenter Trondheim er et verksted for refleksjon og handling i skjæringspunktet mellom tro og samfunn, forankret i Den norske kirke. Vi skal fremme dialog og samhandling, styrke menighetenes kompetanse og anerkjenne troens plass og betydning i vårt flerreligiøse samfunn.

Senteret legger til grunn verdiene *respekt, åpenhet og fellesskap* på tvers av religion og livssyn. Vi går inn i religionsmøter med en forpliktelse på likeverd og med basis i en diakonal og solidarisk praksis. Senteret ligger i Trondheim, men vi har Trøndelag som nedslagsfelt og vi holder regelmessige dialogsamtaler på Stiklestad.

Personalressurser og lokaler

Dag Aakre startet som senterets første leder i halv stilling i mars 2019. Fra mars 2022 er den utvidet til 80%. Dag er teolog og ordinert prest med erfaring fra religionsdialog nasjonalt og internasjonalt.

Kerim Kara ble ansatt som dialogmedarbeider i februar 2020. Kerim er fra Tyrkia og har forankring i muslimsk tro og tradisjon. Han er utdannet lærer og har undervist i Vietnam. Kerims jobber i halv stilling. De samlede personalressursene er tilpasset økonomien og utgjør ved årets utgang 1,3 stilling.

Dialogsenteret holder til i et verneverdig trehus i Bispegata 1. Her leier vi kontor og møterom sammen med Kirkens SOS. Huset stod ferdig i år 1800 og trenger ettersyn og omsorg. Vi er i dialog med huseier om en del utbedringer. Indre vedlikehold utfører vi i stor grad selv.

Kirkelig fellesråd bidrar med støtte til merkanthale funksjoner som regnskap, revisjon og IT.

Fokusområder og aktiviteter i 2022

Dialogsenterets jobber på fire områder: Bygge nettverk. Bistå menigheter. Utvikle vennskaps-modeller. Inkludere ungdom. Her er noen hovedpunkter fra hvert av disse:

Bygge nettverk og skape møteplasser

Tillit må skapes. Relasjoner pleies. Vennskap vedlikeholdes. Dette prioriterer vi høyt, og derfor startet vi også dette året med et *omsorgsprosjekt* der vi kontaktet trossamfunn, samarbeidspartnere og dialogvenner for å høre hvordan det stod til. Vi vet hvor viktig det er å bli husket på og hvor mye det betyr å få den oppmerksomheten som ligger i en oppringning, en invitasjon eller et besøk.

Vi søker samarbeid med alle aktørene på tros- og livssynsfeltet. Vi jobber oppsøkende og utvider stadig kontaktnettet. Våre mest sentrale samarbeidspartnere er disse:

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn i Trondheim (STL). Vår daglige leder er Den norske kirkes representant i rådet og nestleder i styret. Vi utveksler informasjon og har felles prosjekter. Under Olavsfest hadde vi dialog-kafé i etterkant av Vestfrontmøtene, der Dag ledet samtaler på vegne av STL.

Trondheim kommune ved SLT-koordinator, radikaliseringsmedarbeider og Flerkulturelt informasjons- og dialogsenter. Vi samarbeider for å fremme inkludering, motvirke fremmedfrykt, hindre polarisering og forebygge radikalisering. Vi har tatt initiativ til et seminar om radikalisering og bidratt i panelet på en inkluderingsdebatt. Vi har hatt møte med Arbeids- og inkluderingsministeren og gitt innspill til Ekstremismekommisjonen. Daglig leder var med i byaksjonskomitéen for årets TV-aksjon.

Moskéene i Trondheim. Byens moskéer har lite kontakt med hverandre både på ledernivå og på medlemsnivå. Det hindrer god informasjonsflyt og kan være en kilde til misforståelser. Vi er i dialog med alle de muslimske miljøene: Det muslimske samfunnet i Trondheim, Det Afghanske Forente Samfunnet, Mevlana Kultur Senter, Dar El Eman Islamic Center, Ahlebait-senter Trondheim samt imamene for den bosniske menigheten og Ahmadiyya-menigheten.

Andre trossamfunn. Vi har jevnlig kontakt gjennom besøk og samtaler med det buddhistiske miljøet representert ved Don Hau Pagoden på Tiller og Det jødiske samfunnet.

Politiet ved radikaliseringskontakt og trussel-planlegger. Vi har drøftet utfordringer knyttet til lukkede miljøer og tiltak mot negativ sosial kontroll. Vi diskuterte tiltak i forbindelse med SIAN's markering på torget i august. Vi har et felles ønske om å mobilisere religiøse miljøer til å ta tydelig samfunnsansvar.

Andre nære samarbeidspartnere er *Mangfoldhuset*, *En Verden i Dialog*, *Kristent interkulturelt arbeid (KIA)*, *Kirkens Bymisjon i Trøndelag*, *Olavsfest*, og *RamadanGjest*. Vi har i tillegg hatt samarbeid med *Internasjonal Velferdsforening*, *Nidaros Pilegrimsgård*, *Trondheim Y's Men* og *For Fangers Pårørende*

I august gjennomførte vi en vellykket *dialogvandring*. Denne gangen var det en historisk vandring med blick for byens omsorg. Våre kunnskapsrike formidlere, Stein Thue og Einar Vegge, ledet oss gatelangs fra Nidarosdomen til Hospitalskirken og viste oss spor av barmhjertighet underveis på vandringen. Vi avsluttet med kaffe og vafler utenfor Trondhjem Hospital, en institusjon som har vært i kontinuerlig drift siden år 1277.

Dialogkvelder er åpne møteplasser som gir ny kunnskap og gode opplevelser gjennom foredrag, samtaler, mat og musikk. På noen av kveldene inviterer vi gjester utenfra for å belyse temaer. I juni hadde vi besøk av Rune Bratseth og Odd Halvor Moen. I desember var temaet Jesus i kristendom og islam, med biskop Tor Singsaas og den islamske teologen Umut Külahci som samtalepartnere. I tillegg til egne arrangementer har vi lagt til rette for en bosnisk kveld med imam Osman Mehmedovic. Vi har invitert til Iftar i Vår Frue kirke med RamadanGjest og bidratt med innlegg på digitale arrangementer.

Vi har en egen *podkast* for å inspirere og øke engasjementet for dialog. I *Dialogsamtaler* intervjuer Kerim en gjest om dialog og aktuelle temaer. Gjester har vært Petter Fiskum Myhr, Geirmund Lykke, Markus Schultze-Florey, Marte Leberg og Marte Løvik. Opptakene ligger lett tilgjengelige på våre hjemmesider.

Samarbeidet med *de andre sentrene* i landet er verdifullt og nødvendig. Vi har månedlige utvekslinger på ledernivå og en felles samling for ansatte en gang i året.

Vi bidro til planleggingen og gjennomføringen av *Salig er tørsten* i Erkebispegården i september. Lignende seminarer ble holdt i flere byer i forbindelse med at organisasjonen Areopagos var 100 år.

Vårt senter var med i arbeidsgruppen som hadde ansvaret for *Nordisk dialogkonferanse* i Trondheim våren 2023. Temaet for konferansen var Det livssyns åpne samfunn – dialog og polarisering.

Bistå menigheter

Kirken har et ansvar for å oppdatere sin kunnskap, utfordre fremmedfrykt og sikre en god praksis på menighetsnivå. Vårt bidrag er å styrke menighetenes kompetanse. Interessen for religionsmøtet er stor. Det samme er engasjementet for gode oppvekstmiljøer, men vårt inntrykk er at det er i liten grad nedfelt i konkrete strategier og at det derfor lett kan forsvinne i hverdagens prioritering av viktige oppgaver.

Kirkelig Dialogsenter har deltatt med innlegg og foredrag på samlinger for menigheter og foreninger, og vi sier alltid ja til slike invitasjoner.

Sammen med *Barnas katedral* i Bakklandet og Lademoen menighet har vi utviklet en teaterforestilling om flukt, tro og vennskap for barneskoler i Trondheim. Forestillingen heter *En dråpe i havet* og bygger på autentiske historier om mennesker som på dramatisk vis har kommet til Norge som flyktninger. Initiativet svarer godt til vår ambisjon om å inkludere barn og ungdom i dialogarbeidet.

Vi gleder oss over et spennende initiativ lenger nord i Trøndelag. Prestene i Stiklestad prosti har lenge ønsket å samle ledere fra ulike religioner og livssyn til *dialogsamtaler på Stiklestad* og ba Kirkelig Dialogsenter om hjelp til dette. Vi startet i januar og har i løpet av året hatt 6 samlinger med deltakere fra Den norske kirke, Tautra Mariakloster, Bahai Samfunnet, Human-Etisk Forbund, Kristensamfunnet, Elihu-menigheten i Levanger, moskéen på Steinkjer og muslimske venner. Dialogen fortsetter i 2023.

Markeringen utenfor *Nidarosdomen* allehelgensdag 2020, der femti muslimer stod foran katedralen med roser i hendene for å uttrykke sorg og solidaritet etter terroren i Frankrike, satte dype spor. I november inviterte Kirkelig fellesråd på nytt representanter for byens muslimer for å dele erfaringer og styrke samholdet. Dialogsenteret legger til rette for at dette skjer.

Utvikle vennskapsmodeller

Familietreff er avsluttet som et eget prosjekt. Prosjektet var et tiltak på grasrotnivå som la til rette for møter mellom nyinnflyttede familier med innvandrerbakgrunn og norske familier som er åpne for dialog. Det bærende prinsippet var å møtes som venner og likeverdige parter på tvers av forskjeller i tro og kultur. Den langvarige usikkerheten knyttet til smittefare og koronarestriksjoner gjorde det krevende å mobilisere familier til gjensidige hjemmebesøk. Totalt har 14 familier vært med i prosjektet. Noen har utviklet varige vennskap og fortsetter å møtes uten vår tilrettelegging.

Vi er gang med å prøve ut nye modeller for vennskap og gjestfrihet. I samarbeid med RamadanGjest har familier med muslimsk bakgrunn åpnet hjemmene sine for gjester med røtter i annen tro og kultur. Vi vil følge det opp med gjensitter til norske familier i adventstiden.

Inkludere ungdom – Dialogdager og Modige møter

Da *Formannskapet i Trondheim* vedtok å videreføre støtten til dialogsenteret ble vi samtidig oppfordret til å inkludere barn og ungdom i arbeidet⁵. Barn og unge har ofte en mer åpen og naturlig holdning til mangfold og forskjellighet enn den voksne generasjonen. Det gir et godt grunnlag for å jobbe for dypere forståelse av dialog med et forebyggende perspektiv.

Vårt viktigste bidrag til å inkludere ungdom er *Dialogdag i skolen*. Før årets dialogdager hadde vi samtaler med lærerne om hvordan nedstengning og digital undervisning har satt spor i skolenes og elevenes hverdager. Mange elever har mistet både tryggheten og de sosiale ferdighetene man får gjennom ordinær klasseundervisning. De trenger tid sammen for å gjenvinne dette.

På *Rosenborg skole* har vi tre år på rad gjennomført dialogdager for de 180 elevene på 8. trinnet. Dagene planlegges med rektor, avdelingsledere og lærere. Vi er innom alle klassene for å forberede elevene på det som skal skje. Elevene blir inndelt i grupper som sammen med lærerne besøker Nidarosdomen, Vår Frue kirke, synagogen og moskéen i Kjøpmannsgata. På hvert sted blir de tatt imot og vist rundt av representanter for stedet. De får informasjon om historien, utsmykningen, inventarets symbolikk, religionens hellige bøker og om aktivitetene som tilbys gjester og besøkende. De oppfordres til å stille spørsmål om alt de har på hjertet.

I to år har vi også hatt dialogdager med *Åsheim skole*. Åsheim har 160 elever på trinnet og i likhet med Rosenborg et stort mangfold i språk og etnisiteter. Vi har inkludert miljøer i nærområdet og besøkt Heimdal kirke, den Afghanske moskéen og det Buddhistiske tempelet på Tiller.

Dialogdag i skolen gir elevene en felles opplevelse som bygger ned fordommer, gir stolthet over egen kultur og skaper større forståelse for andres. Prosjektene er evaluert med god attest fra alle involverte, og vi har planer om å utvide tilbudet. Vi møter stor åpenhet fra skolenes side, og vil takke ansatte og frivillige i kirkene, synagogen, moskéene og tempelet for engasjementet og innsatsen.

Det andre prosjektet som besvarer på den politiske oppfordringen, så dagens lys i 2022. Gjennom *Modige møter* inviterer vi unge til viktige samtaler på tvers av tro og livssyn. Prosjektet ble forberedt gjennom samtaler med STL, kommunens dialogsenter, U-kirken, Østbyen frivilligsentral og KIA. Vi har inngått et partnerskap med Ungdomsrådet i Nidaros som er en del av ungdomsdemokratiet i kirken og fungerer rådgivende overfor biskopen og bispedømmerrådet.

I april hadde vi vårt første åpne arrangement med unge deltakere fra mange miljøer, tradisjoner og nasjoner (Norge, Tyrkia, Palestina, Syria og USA). Vi tematiserte frykt, fordommer og forholdet til «de andre». En gruppe frivillige hadde forberedt et godt måltid som ble servert på et tidspunkt tilpasset den muslimske fasten. I september og desember møttes vi til nye dialogøvelser, spennende samtaler, frimodige spørsmål og gode måltider.

Modige møter – unge snakker om tro har truffet et behov mange unge kjenner på. Prosjektet evalueres fortløpende av og med ungdom. Unge deltakere er med i planleggingen og gjennomføringen av arrangementene.

⁵ Merknad til vedtak i Formannskapet 10.08.21: *Formannskapet oppfordrer Kirkelig Dialogsenter Trondheim til å inkludere barn og ungdom i sitt videre arbeid, også de yngste barna gjennom barneskoler og barnehager.*

Økonomi

Inntektene til senteret består av tilskudd fra Trondheim kommune og bevilgninger fra Kirkerådet, Nidaros bispedømmeråd, Kirkelig fellesråd i Trondheim og Stiftelsen Areopagos. Vi har mottatt prosjektmidler fra Barne- og familiedepartementet etter søknad og fått noen honorarer og gaver.

Regnskapet for 2022 viser et overskudd på kr 225 000. Overskuddet skyldes refusjoner fra NAV og reduserte personalkostnader. Overskuddet tilføres disposisjonsfondet.

Styret og referansegruppe

Styret hadde ved årets utgang følgende medlemmer: Eivind Rindal (styreleder), Herborg Finnset, Vidar Halsteinli, Kjell Inge Nordgård, Einar Vegge.

Varamedlemmer var: Ragnhild Jepsen, Olav Dahle Svanholm, Sissel Håve Smørvik, Leiv Erik Elvestad, Ann Jeanette Søndbø Ekberg.

Senteret har en referansegruppe som bistår med idéer, refleksjoner og faglige innspill. Gruppa består av Solveig Oftedal, Tor Singaas, Azra Halilovic, Tove Buchmann og Marte Leberg. Referansegruppa har hatt tre møter og deltatt på et arbeidsseminar med styret og ansatte.

Vår hjemmeside
Følg oss på facebook

www.kirkeligdialogsenter.no/trondheim.
www.facebook.com/kirkeligdialogsentertrondheim.

Organisasjon
Organisasjonsnummer
Besøksadresse
Ansatte
Kontaktadresse

Kirkelig Dialogsenter Trondheim (KDT)
921071086
Bispegata 1, 7013 Trondheim
Dag Aakre (daglig leder), Kerim Kara (dialogmedarbeider)
kdt@kirkeligdialogsenter.no